

RECENZJE / REVIEWS

Roman Słupek, *Credo et credimus Ecclesiam. Eklezjalność wiary chrześcijańskiej w nauczaniu papieskim przełomu XX i XXI wieku (Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek)*, Wydawnictwo „Salvator”, Kraków 2017, ss. 431.

DOI: 10.48224/COM-210-2020-189

Książka ks. Romana Słupka, salwatorianina, nosi tytuł: *Credo et credimus Ecclesiam. Eklezjalność wiary chrześcijańskiej w nauczaniu papieskim przełomu XX i XXI wieku (Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek)*. Monografia ta ukazała się w Krakowie w roku 2017 i wydana została przez Wydawnictwo „Salvator” Publikacja liczy 431 stron. Recenzje naukowe zostały opracowane przez o. prof. dr. hab. Piotra Liszkę (PWT Wrocław) oraz ks. dr. hab. Krzysztofa Kauchę (KUL).

Pod względem treściowym dysertacja składa się ze *Wstępu* (s. 5-16), dwóch części (s. 17-376), *Zakończenia* (s. 377-386), *Wykazu skrótów* (s. 387-388), *Bibliografii* (s. 389-416).

Wstęp ze swojej natury powinien być tekstem pozwalającym na szybkie zaznajomienie się z problematyką całości pracy. Ta część dysertacji powinna pozwolić czytelnikowi na orientację w poruszonym i rozwijanym zagadnieniu. I z takim *Wstępem* mamy do czynienia w książce ks. Słupka. Jak na duży rozmiar pracy, wydaje się on objętościowo odpowiedni. Niestety Autor nie przedstawił we *Wstępie* w sposób jasny celu pracy. Przedstawia go w sposób bardziej opisowy (s. 10-11). Tam też stawia problem pracy: „W jaki sposób tak zarysowana rzeczywistość znajduje oddźwięk w nauczaniu tych, którzy z ustanowienia Jezusa Chrystusa, na mocy sukcesji Piotrowej, spełniają w Kościele misję utwierdzania w wierze (por. Łk 22, 32)?” (s. 10). Ks. Słupek precyzyjnie ukazuje cel swojej dysertacji w przedłożonej prezentacji: „Podstawowym celem naukowym, który sobie postawiłem, było wydobyć z nauczania papieża przełomu XX i XXI wieku zasadniczych wątków dotyczących eklezjalnej natury wiary chrześcijańskiej, które były jednocześnie ich wiarygodną odpowiedzią na aktualny kontekst jej pojmowania i przeżywania” (s. 3). Bardziej szczegółowo niż we *Wstępie* cel dysertacji zo-

stał ukazany w *Zakończeniu* (s. 378). Uwaga krytyczna dotyczy poprawności językowej, z jaką mamy do czynienia we *Wstępie*. *Wstęp* ma ukazać to, co będzie napisane w przyszłości. Tymczasem ks. Słupek pisze raz w czasie przyszłym (s. 13), raz w teraźniejszym (s. 13), a innym razem w czasie przeszłym dokonanym (s. 13) i niedokonanym (s. 13).

Część pierwsza została zatytułowana *Credo et credimus - Jednostkowe i wspólnotowe zapodmiotowienie wiary (s. 17-152)* i podzielona została na trzy rozdziały: *Egzystencjalno-personalistyczne rozumienie wiary (s. 19-62)*; *Wspólnotowy wymiar wiary w przekazywaniu biblijnym (s. 63-100)* oraz *Współczesne doświadczenie eklezjalności wiary (s. 101-152)*. Ta część dysertacji miała na celu ukazanie faktu, że wiara chrześcijańska wyraża się zarówno w każdym indywidualnym, osobiście wypowiedzanym „wierzę” (*credo*), jak i w eklezjalnie deklarowanym „wierzymy” (*credimus*). Ks. Słupek wykazał, że przy zachowaniu koniecznej jedności między nimi istnieje jednak pewien prymat wiary Kościoła przed wiarą jednostki. Kościół jest bowiem zasadniczym podmiotem wiary.

Część druga została zatytułowana *Credimus Ecclesiam – Eklezjalna dynamika wiary (s. 153-376)* i podzielona została na pięć rozdziałów: *Słowo Boże a eklezjalne narodziny wiary (s. 155-184)*; *Eklezjalne strzeżenie wiary (s. 185-230)*; *Eklezjalne życie wiarą (s. 231-286)*; *Eklezjalne zgłębianie wiary (s. 287-324)* oraz *Wiarygodność eklezjalnego przekazywania wiary (s. 325-376)*. Ta część książki zawiera namysł nad dynamiką eklezjalnego urzeczywistniania się wiary chrześcijańskiej. Autor na początku nawiązuje do faktu, że wiara, jako odpowiedź na Boże słowo, rodzi się dzięki Kościołowi. W eklezjalnej wspólnotcie jest również strzeżona, by nie utraciła swej integralności i żywotności. Tam odnajduje swe naturalne środowisko życia i sama jednocześnie je kształtuje. Tam jest właściwie zgłębiana. W jedności z całą wspólnotą eklezjalną może być też wiarygodnie przekazywana.

W *Zakończeniu* Autor, mając na uwadze całość dysertacji, formułuje w sposób bardzo trafny dziewięć wniosków wyływających z pracy wraz z ich odniesieniem teologiczno - fundamentalnym.

Dla całości obrazu powyższą ocenę książki należy uzupełnić pewnymi uwagami krytyczno-dyskusyjnymi. Mimo podejścia z dużą dozą kredytu zaufania należy także nadmienić pewne niedociągnięcia. Po zapoznaniu się z pracą ks. Słupka czytelnik nie

wie do końca w jaki sposób papieże przełomu XX i XXI wieku przyczynili się do rozwoju myśli teologicznej. Lektura dysertacji nie wskazuje wystarczająco precyzyjnie co było cechą charakterystyczną dla każdego z następców św. Piotra, co ich łączyło, a w jakich punktach gdzie indziej kładli akcenty. Namiastkę takiego podejścia znajdujemy na s. 118-119, kiedy Autor pisze o eklezjalności wiary chrześcijańskiej i trzech dopełniających się motywach jakimi są: jednopodmiotowość reprezentowana przez Jana Pawła II, podmiana podmiotu u Benedykta XVI i przynależność u Franciszka. Lektura pracy ks. Słupka nie pozwala ocenić ewentualnej ewolucji myśli papieskiej i ukazać, być może istniejących, różnic w podejściu do eklezjalności wiary chrześcijańskiej. W pracy Autor ujął dwa z trzech tomów *Theologia Benedicta*, Jerzego Szymika. Wydaje się, że wydany w 2015 roku trzeci tom ubogaciłby recenzowaną pracę.

Mając na uwadze całość przedstawionego materiału zawartego w recenzowanej książce można wskazać jej osiągnięcia. Ks. Roman Słupek przekonująco usystematyzował refleksję nad eklezjalnością wiary chrześcijańskiej w nauczaniu papieskim przełomu XX i XXI wieku. Uczynił to w sposób jasny i przystępnym językiem. Realizacja postawionego celu badawczego stała się możliwa dzięki zastosowanym metodom i spojrzeniu na omawianą problematykę z różnych pozycji. Okazały się nimi: wejrzenie w historię objawiania i rozumienia specyfiki aktu wiary, w którym przenikają się wątki antropologiczne, chrystologiczno-pneumatologiczne i eklezjologiczne. W efekcie mamy do czynienia z refleksją nad nadprzyrodzonością Kościoła, jego Boskim źródłem i przeznaczeniem. Książka ks. Słupka nie jest tylko teologiczną spekulacją, ale poprzez wskazanie na nadprzyrodzoność źródła Kościoła ma być wyraźnym głosem na rzecz odważnej misji Kościoła na drogach świata. Eklezjalne przeżywanie wiary dokonuje się w dynamice przyjmowania i dawania. Zrodzenie wiary dokonuje się w Kościele i w nim też jest ona strzeżona. Cenne są badania nad ukazaniem eklezjalności wiary chrześcijańskiej i Kościoła jako dzieła Bożego, Kościoła będącego nie tylko statycznym miejscem dostępności łaski, ale jej personalnym wydarzeniem w człowieku i między ludźmi. Autor ukazuje Kościół widziany od strony jego genezy nadprzyrodzonej, widziany teologicznie, czyli w odniesieniu do Osób Boskich w świetle

łaski trynitarnej. Syntetyczny charakter pracy pociągnął za sobą konieczną selektywność źródeł. W ich doborze oddał preferencję tekstom umożliwiającym ukazanie twórczego dialogu z tradycją oraz symfoniczności prawdy.

ks. Jarosław M. Lipniak

---

¹ P.J. Leithart, *Attendants of Yahweh's House: Priesthood in the Old Testament*, „Journal for the Study of the Old Testament” 85, 1999, s. 3-24.

² Przykładem może być wydana niedawno książka A.S. Malone’a, *God's Mediators: A Biblical Theology of Priesthood*, Downers Grove 2017, s. 165-166. Malone jednak nie oferuje dalekosiężnej oceny tez stawianych przez Leitharta.